

Educar o no educar, aquesta és la qüestió?

Publicat per [Interacció](#) [1] el 06/09/2018 - 11:47 | Última modificació: 14/10/2020 - 11:54

El teatre és un camí d'aprenentatges des de l'antiguitat clàssica, gràcies a l'impacte de la [catarsi](#) [2]. És així com els drames que articulaven els actors ajudaven a purificar i encarar els propis dels espectadors. La tragèdia, com va definir [Aristòtil](#) [3] és la "representació d'una acció memorable i perfecta, de magnitud competent, recitant cadascuna de les parts, per si separadament; i que no per manera de narració sinó **movent la compassió i el terror, disposa a la moderació d'aquestes passions**" [i]

Ficcions que funcionaven, i funcionen, com **una vacuna per a les passions** de la vida mateixa.

El teatre és una mentida preciosa, i acaba sent més veritat que moltes altres coses. [ii]

Sigui veritat o mentida, el ventall de possibilitats d'aprenentatge a partir de les arts escèniques és molt ampli, tant des de l'escenari com des de la platea. De fet són cada vegada més els agents educadors que entenen que les **pràctiques escèniques són de les més completes** a l'hora de treballar tot tipus d'**habilitats artístiques i socials**. En són exemples el fet de treballar col·lectivament, aprendre a parlar en públic, tenir iniciativa, respectar-se i treballar aspectes com la flexibilitat, la memòria, la dedicació, l'autoestima o les emocions. [iii]

L'escriptor francès [Daniel Pennac](#) [4] ho va il·lustrar clarament dins el cicle de [converses per pensar l'educació](#) [5], on va dir que **erradicar la por dels estudiants hauria de ser el principal objectiu de l'educació**. Segons l'escriptor francès, el **debat educatiu** tendeix a ser **excessivament moralitzador** i la solució a la segregació o al fracàs escolar passa per la cultura. De fet, defensa que **el teatre**, és una disciplina que té un **alt potencial educatiu** afavorint el treball col·lectiu de les diverses habilitats personals. Per a ell, cada escola hauria de tenir una companyia de teatre, ja que **treballar en grup i saber exposar-se en públic ajuda a perdre la por, a guanyar autonomia** per tal de poder **aprendre en llibertat**. Va afirmar que el teatre esdevé també una mostra de **respecte per a la llengua**, que és la millor manera de respectar la societat.

En aquest vídeo, podeu seguir la seva participació als debats del CCCB sota el títol: [Som adults? L'escola de la vida](#) [5]:

Debat "L'escola de la vida" al CCCB el 7 de maig de 2017 ([VO francès](#)) [6]

Cada vegada són més els **projectes que interseccionen les arts escèniques amb objectius educadors**. La seva voluntat és incidir per transformar l'entorn dels participants. El **teatre** pot ser un agent **alliberador** per a la **transformació social i educativa**. Hi ha projectes de teatre social, amb teoria i tècniques creades per [Paulo Freire](#) [7] i [Augusto Boal](#) [8], que van del [teatre de l'oprimit](#) [9] o el [teatre-fòrum](#) [10] fins al [teatre imatge](#) [11] o el [teatre invisible](#) [12]. Són només exemples teòrics de les formes de teatre i de creació col·lectiva que s'apliquen per empoderar-ne els participants amb l'impuls de la màgia teatral. De fet Boal expressa molt bé aquest espai d'autoconeixement que pot suposar el teatre:

Descobrint el teatre, l'ésser es descobreix humà. El teatre és això: l'art de veure'ns nosaltres mateixos, l'art de veure'ns veient-nos.[\[iv\]](#)

A la vegada que reivindica la seva funció social i transformadora:

El teatre és una forma de coneixement i ha de ser també un mitjà de transformació real.[\[v\]](#)

En aquest reflex humanista, cada persona es reconeix i pot empoderar-se per alliberar-se. "Un procés de [subjectivació política](#) [13] consisteix precisament en això: [...] La **intel·ligència col·lectiva de l'emancipació** no és la comprensió d'un procés global de subjecció, sinó la **col·lectivització de les capacitats invertides** en aquelles escenes de **dissens**. És la **posada en marxa de la capacitat** de qualsevol."[\[vi\]](#)

Si bé tota narració o representació, com qualsevol manifestació cultural, és un dispositiu educatiu, en les arts escèniques trobem companyies que treballen en projectes amb objectius específicament educatius. A Catalunya el primer espai que va treballar el teatre de l'oprimit va ser el [Forn de teatre pa'tothom](#) [14]. A continuació va arribar [Impacta't](#) [15]. Ambdues són entitats de **formació i referents del teatre social**. Darrerament, però, el [teatre social s'ha vist acaparat](#) [16] per la situació de crisi i la precarietat aflorada que ha generat major interès. En aquest context sorgeix [Utopia](#) [17], una entitat que neix amb la voluntat d'aglutinar i **reivindicar el teatre de l'oprimit**.

[18]

[Identitats](#) [19]. La nave va, per la [Campanya antirumors de l'Ajuntament de Barcelona](#) [20]

D'altra banda, trobem molts creadors que treballen la mediació, com és el cas de companyies com [La nave va](#) [21], que actua en escoles i grups generant processos de **debat i creació**, o [Explica dansa](#) [22], que **media** espectacles i genera projectes participatius amb l'objectiu principal de **despertar interès per la dansa** contemporània. Seguint aquest mateix fil, el ballarí [Aimar Pérez Galí](#) [23], contribueix a difondre i teoritzar sobre la dansa a partir de [projectes](#) [24] **divulgatius i participatius**.

Malgrat que la **dansa** generalment gaudeix d'un públic més reduït, en canvi genera un munt de projectes participatius. Alguns utilitzen el moviment per abordar l'[accessibilitat i la inclusió](#) [25] de persones amb necessitats especials, de la mateixa manera que han sorgit **festivals** enfocats a la salut mental com l'[Altre festival](#) [26] o el festival [Simbiòtic](#) [27] que reuneix propostes i tallers artístics accessibles a persones amb diversitat sensorial.

La formació, més enllà de les escoles de teatre ([ACET](#) [28]), pot donar-se per mitjà de projectes en **escoles** com és [A tempo](#) [29], amb '[Mai més set, mai més gana](#) [30]! [31]' a Girona, el servei de suport de [teatre a l'escola](#) [32] a Tarragona, [En residència](#) [33] a Barcelona, [Actup!](#) [34] a Leicester o les formacions d'[Agost Produccions](#) [35], enfocades sobretot als públics. També el circ gaudeix de projectes més que consolidats com l'[Ateneu Popular 9Barris](#) [36]. Si anem encara una mica més enllà, les tècniques teatrals poden ser una bona eina per pujar les provetes dalt d'un escenari i [explicar la ciència](#) [37] als més joves.

[38]

Taller de creació per espectadors d'[AgostProduccions](#) [38] al Grec 2016.

El teatre pot afavorir a **trencar barreres i tòpics**. Ho posen en pràctica [Nus Coop](#) [39], una jove cooperativa d'actrius que enfoca la seva tasca a erradicar les **violències**, especialment les que deriven del **masclisme**, en la línia del col·lectiu [Dona'm escena](#) [40] que analitzen les arts escèniques en perspectiva feminista: "Fartes que la petja del masclisme sigui, (també) en el món del teatre, tan freqüent com normalitzada, hem decidit evidenciar-la" Mentre que projectes més llunyans com '[It could be me - it could be you](#) [41]', incideixen en escoles gregues per tractar teatralment les situacions que pateixen les **persones refugiades**.

Globalment, des de l'[Observatori de les Arts Escèniques Aplicades](#) [42] de l'[Institut del Teatre](#) [43], s'impulsen els escenaris com una eina de transformació i empoderament de les persones i comunitats. L'objectiu és sobretot formar futurs educadors que prenguin el teatre i la dansa com a un argument per assolir l'aprenentatge. Les arts escèniques combinen diverses disciplines i permeten una visió àmplia de les arts, per tal d'aprendre i treballar en col·lectivitat. Tot plegat fa que les **arts escèniques** gaudeixin d'una **gran capacitat transformadora i educadora**. Ho desaprofitarem? Aquesta és la qüestió.

Seguirem el debat sobre la força educativa de l'escena a les jornades d'[Interacció 2018](#) [44], ens hi veiem!

[Inicieu sessió](#) [45] o [registreu-vos](#) [46] per enviar comentaris

[i] ARISTÓTELES. Capítulo III [en línia] A: *La Poética*. [s.l] [s.d] [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: http://www.ugr.es/~encinas/Docencia/Aristoteles_Poetica.pdf [47]

[ii] Oriol Broggi: «El teatre és una mentida preciosa» [en línia] / Entrevistat per Eva Piquer. *Catorze.cat* (18 de maig de 2014) [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: <https://www.catorze.cat/noticia/202/oriol/broggi/teatre/mentida/preciosa> [48]

[iii] CATRON, Louis E. 25 Special Advantages the Theatre Major Has - (and may not even know!) *Department of Theatre and Dance* [en línia] [Consulta: 06 de setembre de 2018] Disponible a: <https://theatreanddance.appstate.edu/students/prospective-students/25-life-skills-learned-theatre> [49]

[iv] BOAL, Augusto. 'Games for Actors and Non-Actors' [en línia]. Londres: Routledge, 1992 [Consulta: 06 de setembre de 2018]. Disponible a: <https://www.deepfun.com/wp-content/uploads/2010/06/Games-for-actors-and-non-actors...Augusto-Boal.pdf> [50]

[v] *Idem*

[vi] RANCIÈRE, Jacques. [El espectador emancipado](#) [51]. Castelló: Ellago, 2010 p.52

Categories: Interacció 2018

Categories: Jornades Interacció

Categories: Article

Etiquetes: arts escèniques i en viu

Etiquetes: educació

Etiquetes: #interaccio18

Etiquetes: projectes

- [52]

URL d'origen: <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/educar-no-educar>

Enllaços:

[1] <https://interaccio.diba.cat/members/interaccio>

[2] <https://ca.wikipedia.org/wiki/Catarsi>

[3] <https://www.wikisofia.cat/wiki/Autor:Arist%C3%B2til>

[4] https://ca.wikipedia.org/wiki/Daniel_Pennac

[5] <http://www.cccb.org/ca/marc/fitxa/som-adults/228473>

[6] <https://vimeo.com/268611756>

[7] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-search.pl?q=Paulo+Freire>

[8] https://ca.wikipedia.org/wiki/Augusto_Boal

[9] https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_de_l'oprimit

[10] https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_f%C3%B2rum

[11] https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_imatge

[12] https://ca.wikipedia.org/wiki/Teatre_invisible

[13] https://en.wikipedia.org/wiki/Political_subjectivity

[14] <http://www.patohom.org/>

[15] <https://www.impactat.org/>

[16] https://www.ara.cat/cultura/crisi-aflorar-teatre-social_0_1422457749.html

[17] <http://utopiabarcelona.org/>

[18] <https://www.lanaveva.org/taller-identitats/?lang=ca>

[19] https://www.lanaveva.org/wp-content/uploads/2017/05/Fitxa_-Identitats_cat-2.pdf

[20] <http://ajuntament.barcelona.cat/bcnacciointercultural/ca/actualitat-antirumors>

[21] <https://www.lanaveva.org/?lang=ca>

[22] <http://explicadansa.com/>

[23] <http://www.aimarperezgali.com/>

[24] <http://www.aimarperezgali.com/pedagogicos.html>

- [25] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/dansa-diversitat>
- [26] <http://www.laltrefestival.cat/ca/>
- [27] <http://festivalsimbiotic.es/el-festival/>
- [28] <http://www.escolesteatre.org/>
- [29] <https://interaccio.diba.cat/blogs/2017/11/27/cronica-del-seminari-de-formacio-diversitat-arts-educacio-tempo>
- [30] <https://www.youtube.com/watch?v=6JsuUKYE0QU>
- [31] <http://www.temporada-alta.net/ca/programacio/690-mai-mes-set-mai-mes-gana.html>
- [32] <http://www.noticiestgn.cat/2016/06/15/el-teatre-com-a-eina-daprenentatge/>
- [33] <https://www.enresidencia.org/ca>
- [34] https://leicester.figshare.com/articles/_Actup_Theatre_as_Education_and_its_impact_on_Young_People_s_Learning/10097966
- [35] <http://www.agostproduccions.com/index.php/?espectadors/grec1824/>
- [36] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2016/circ-educacio>
- [37] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/ciencia-escena>
- [38] <http://www.agostproduccions.com/index.php/?espectadors/taller-de-creacio-per-a-espectadors/>
- [39] <https://nus.coop/que-es-nus/>
- [40] <https://donamescena.wordpress.com/about/>
- [41] <https://ec.europa.eu/migrant-integration/event/unhcr-art-exhibition-it-could-be-me---it-could-be-you>
- [42] <http://www.institutdelteatre.cat/oaea/>
- [43] <http://www.institutdelteatre.cat/>
- [44] <https://interaccio.diba.cat/CIDOC/blogs/2018/interaccio18-programa>
- [45] <https://interaccio.diba.cat/>
- [46] <https://interaccio.diba.cat/form/alta-comunitat>
- [47] http://www.ugr.es/~encinas/Docencia/Aristoteles_Poetica.pdf
- [48] <https://www.catorze.cat/noticia/202/oriol/broggi/teatre/mentida/preciosa>
- [49] <https://theatreanddance.appstate.edu/students/prospective-students/25-life-skills-learned-theatre>
- [50] <https://www.deepfun.com/wp-content/uploads/2010/06/Games-for-actors-and-non-actors...Augusto-Boal.pd>
- [51] <https://cercles.diba.cat/cgi-bin/koha/opac-detail.pl?biblionumber=44593>
- [52] <https://interaccio.diba.cat/node/7677>